

Доналд Трамп тврди да је савладао „уметност договора“, али нам је управо одржао мајсторску лекцију из преговарачке неспособности.

Трамп разматра и мења предлог меморандума о разумевању (МОУ) који су израдили амерички и ирански дипломати уз помоћ Пакистана и Катара.

Тај документ би продужио тренутно примирје за 60 дана, док би се преговарао трајнији мировни споразум. Тачни детаљи овог прелиминарног договора нису познати, али његова суштина делује јасна и представља озбиљну срамоту за Трампа. Његов ничим изазвани рат по избору постигао је апсолутно ништа. Хитно је потребан нови приступ, пише Кенет Рот, бивши извршни директор организације *Human Rights Watch* и тренутно гостујући професор на Принстон Школи за међународне односе, у колумни за Гардијан.

Најбољи начин да се процени Трампова дилема јесте да се упореди са оним што би мање ратоборан приступ могао да постигне.

Трамп каже да жели да спречи Иран да дође до нуклеарног оружја, али Техеран је више пута одбацио такав циљ. Заправо, право питање, с обзиром на широко неповерење у иранско верско вођство, јесте како им онемогућити да дођу до средстава за изградњу бомбе.

То је оно што је споразум Барака Обаме из 2015. године са Иранцима постигао, наводи Рот.

Заједнички свеобухватни план акције (ЈЦПОА) ограничио је њихов нуклеарни програм уз строге међународне инспекције.

Укључивао је и клаузуле, али су оне могле бити продужене накнадним договором. Ипак, Трамп се повукао из тог споразума 2018. године, обећавајући да ће приморати Иран на бољи договор. То није успело.

ЈЦПОА је дозвољавао Ирану да обogaћује уранијум само до минималних 3,67 одсто што је далеко од 90 одсто потребних за нуклеарно оружје. Иран је послао 11 тона уранијума који је био умерено обogaћен изнад тог нижег нивоа у Русију, чиме је остао без пута ка изградњи бомбе.

Трамп је сада поново на почетној тачки. Покушава да убеди Иран да поново ограничи свој програм обogaћивања и да извезе или разреди обogaћени уранијум – другим речима, да уради оно што је већ договорено за време Обаме

Трампово одбацивање ЈЦПОА уклонило је та ограничења. То је омогућило Ирану да произведе скоро пола тоне високо обogaћеног уранијума са чистоћом од 60 одсто. То је само мали корак до нивоа потребног за бомбу.

Трамп је сада поново на почетној тачки. Покушава да убеди Иран да поново ограничи

свој програм обогаћивања и да извезе или разреди обогаћени уранијум – другим речима, да уради оно што је већ договорено за време Обама.

То је била тема преговора у фебруару ове године, али Трамп је нагло прекинуо те разговоре у корист рата.

Трампова нада је била да бомбардовањем и санкцијама примора Иран на покорност. На наговор израелског премијера Бењамина Нетанјахуа, амерички и израелски бомбардери покушали су да „обезглаве“ режим, надајући се послушнијем наследнику или чак народном устанку.

У једном тренутку, Трамп је имао дрскост да захтева „безусловну предају“.

Али, ако је ишта постигнуто, убиство иранских лидера, укључујући бившег врховног вођу ајатолаха Алија Хаменеија, ојачало је моћ тврде линије повезане са Исламском револуционарном гардом.

Иранци имају Трампа у шах мату. Он се прави да га не занимају новембарски избори за Конгрес, али свима је јасно да раст цена горива и инфлаторни притисци значе да ће републиканци, уверен је Рот, упркос изборним манипулацијама, вероватно претрпети тежак пораз

Трамп, сматра Рот, није имао план Б. Тврдио је да је уништио иранске ракетне и дрон капацитете. Уместо тога, значајно је исцрпео америчке залихе оружја, док је већина иранског арсенала остала нетакнута, а његова способност да изазове хаос и даље је велика.

Трамп је такође претворио Ормуски мореуз из теоријског у стварно оружје, вероватно моћније од нуклеарног, јер је употребљивије.

Пре рата кроз тај мореуз је пролазила петина светске нафте и течног природног гаса (као и ђубриво, сумпор и хелијум), па су економске последице његовог затварања огромне. Иран је додатно појачао ефекат нападима на нафтна и гасна постројења у заливским арапским државама.

Иранци имају Трампа у шах мату. Он се прави да га не занимају новембарски избори за Конгрес, али свима је јасно да раст цена горива и инфлаторни притисци значе да ће републиканци, уверен је Рот, упркос изборним манипулацијама, вероватно претрпети тежак пораз.

Трамп је зато опседнут поновним отварањем мореуза како би се испоруке нафте и гаса наставиле. Истовремено, одлаже кључна нуклеарна питања – наводни разлог за овај контрапродуктивни рат.

